Contributed by Daniel Tanuro
maandag, 27 februari 2012 - Last Updated dinsdag, 28 februari 2012

Het kapitalisme is in een zeer diepe crisis gestort. Het gaat niet enkel over een recessie, waarin dit systeem regelmatig belandt, maar om een vorm van historische panne. Zij is het resultaat van een samenkomen van verschillende tegenstellingen en tegenstrijdigheden , en meer bepaald: de tegenstelling tussen het verlangen om de lonen te doen dalen en die om meer goederen te verkopen; de tegenstelling tussen de internationalisering van de economie en de onmogelijkheid voor de rivaliserende staten om een wereldregering te vormen; de tegenstelling tussen het sociale karakter van de economie en de privé-eigendom van de productiemiddelen; de tegenstrijdigheid tussen de voortdurende stijging van de productie en de beperkingen van de planeet…

Het systeem is niet in staat om deze problemen op te lossen: zij duwt ze voor zich uit, en maakt ze meer en meer onontwarbaar. De voorbeelden zijn legio. De schuldenlast als “oplossing” voor de tegenstelling tussen de daling van het deel van de lonen in het BBP en de verkoop van een groeiende hoeveelheid koopwaren heeft de financiële crisis van 2008 tot gevolg gehad; de redding van de banken door de staten heeft de schuldencrisis veroorzaakt; de doorgevoerde besparingen met als bedoeling om er uit te geraken vormde de recessie om in een depressie; de verplaatsing van het kapitalistische zwaartepunt naar Aziatische landen met lage lonen deed de interimperialistische rivaliteiten verscherpen die op zijn beurt de “wereldregering” bemoeilijkt; de poging om de ecologische crisis te beteugelen door een prijs te plakken op natuurlijke hulpbronnen versterkte de toe-eigening van de natuur door het kapitaal…en dus van haar vernietiging; enz., enz..

Deze crisis leidt de mensheid naar een toenemende sociale ongelijkheid, een massale miserie, een massale voortdurende werkloosheid, een toenemende uitbuiting van de wereld van de arbeid, een verergerende discriminatie van de onderdrukten, en meer in het bijzonder van de vrouwen. De milieucatastrofes zullen de chaos doen toenemen en de onrechtvaardigheid doen verdiepen. De autoritaire ontsporingen zullen scherper worden, het nationalisme en het racisme zullen zich versterken, de risico’s op oorlog zullen toenemen…

De impasse van de “herlancering”

Om deze gevaren te vermijden zou het illusoir zijn te rekenen op een verandering van de kapitalistische politiek. Het kapitalistische neo-keynesianisme dat ecologischer en meer “sociaal” zou zijn is een vrome wens. In die richting gaan noodzaakt een confrontatie met de financiewereld als ook met de trusts die de fossiele energiebronnen uitbaten (of die er van afhangen). Hieruit zou een veralgemeende daling van de winstvoet uit voortvloeien, wat ondenkbaar is voor de kapitalisten. Hierdoor kan de bourgeoisie niet anders dan haar neoliberale recepten te verdiepen. Zij roept hiervoor economische wetten in die niet te omzeilen zijn, maar haar keuze is van politieke aard. Het is een klassekeuze, cynisch en wreed.

Het voorbeeld van de Europese Unie is verhelderend: Terwijl de economiën van de Eurozone 80% van hun productie binnen de Unie zelf verkopen, zou men zich een politiek van grote openbare ecologische werken kunne voorstellen…Maar daar is geen sprake van. Aangezien men met handen en voeten gebonden is aan het financiekapitaal- of meer nog: hiermee medeplichtig is –hebben de regeringen eenstemmig maar één doel: het kapotslaan van wat nog rest van de sociale verworvenheden. Om dit te doen willen zij alle weerstand breken, elke organisatie verzwakken die zich niet laat recupereren.

Het gemeenschappelijk vakbondsfront vraagt een “relanceplan voor kwaliteitsvolle jobs”. Dit is een straatje zonder eind. Ten eerste “kwaliteitsvolle jobs” is dubbelzinnig: men zou eerder moeten eisen dat men komaf maakt met de massale structurele werkloosheid (23 miljoen slachtoffers in de

Europese Unie!). Maar vooral, geen enkele werkgelegenheidspolitiek die naam waardig is mogelijk zonder de financiële wereld te breken (omdat deze weigert te investeren indien haar return minder dan 11% bedraagt, en er de voorkeur aan geeft te speculeren wanneer dit niet het geval is).

Het kredietwezen nationaliseren

De financiële wereld breken houdt in dat de kredietsector wordt genationaliseerd om ze ten dienst van de gemeenschap te stellen (zonder schadeloosstelling noch afkoop van de grote aandeelhouders). Men werpt hier tegen op dat deze eis buiten het bereik ligt van de actuele krachtsverhoudingen. OK, maar het gaat er hier om die in het perspectief te plaatsen en die te populariseren. De wereld van de arbeid voelt goed genoeg aan dat de banken een sociale en politieke dictatuur voeren –en dat de vertegenwoordigende democratie slechts een illusie is. De verontwaardiging tegen de banken en andere speculanten is een en al vragende partij om zich tot een revolte om te vormen.

“Waar een wil is, is een weg”, zei Lenin. Als de syndicale beweging het wil, kan ze de maatschappij van het idee overtuigen dat krediet een gemeenschappelijk goed is, een openbare dienst. Hoe dit te doen? Door een actieve campagne te voeren die de georganiseerde diefstal van de financiers verwerpt en dit koppelt aan een mobilisatie voor onmiddellijke eisen.

In dit opzicht is de syndicale eisenbundel ondermaats. Hij eist “een sterkere en effectieve regulering van het financierings- en bankwezen”. Men moet veel duidelijker zijn: verbod op speculatieve fondsen en de effectisering van schuldvorederingen, het instellen van een controle op de bewegingen van kapitaal, financiële transacties belasten, het definitief verbieden (en niet enkel voor zes maanden) van ongedekte verkoop, dewelke de speculatie op aandelen toelaat, het opheffen van de fiscale paradijzen…

Een brug

Het verwerpen van de illegitieme schuld is de sleuteleis om een brug te slaan tussen deze onmiddellijke eisen en de nationalisering van het kredietwezen. Sinds 2008 heeft de staat Fortis, Dexia, enz. gered. Deze redding is niets anders dan het in openbare schuld omvormen van privéschulden waarvan de kapitalisten weigeren om de risico’s te dragen. Volgens het Rekenhof heeft de gemeenschap zo 17 miljard € verloren. En het is nog niet gedaan, want de openbare waarborgen die aan de banken zijn verleend (voor hun toxische aandelen) wordt becijferd op 130 miljard € (40% van het BBP!). Dit leidt tot een verzwaring van de schuld, die de notering van België zal doen dalen en de intrestvoeten zal doen stijgen.

Ten opzichte van dit alles, eist het gemeenschappelijk vakbondsfront “een sterkere deelname van de fortuinen, roerende inkomens en van de ondernemingen”. Zeer goed. Maar de bezitters van fortuinen zijn de belangrijkste schuldeisers van de staat. Hen aansporen

om intresten te betalen op de schuld zou er op neerkomen om geld van de rijken te nemen om aan de rijken terug te geven. Dat is natuurlijk absurd! Men moet dus twee zaken duidelijk van elkaar scheiden: 1) een belasting op de fortuinen moet dienen om aan sociale en ecologische noden te voldoen door de openbare diensten en het onderwijs te herfinancieren. 2) de schuld:men moet een audit organiseren, de illegitieme schuld annuleren en , in tussentijd, een moratorium afkondigen op de afbetalingen ervan.

Dankzij hun inplanting in de banksector hebben de vakbonden de middelen om zo’n audit over de schuld te realiseren. Deze zou concreet de bevolking laten zien dat zij door bandieten met stropdassen worden gepluimd en dit met de medeplichtigheid van de regering. Zo zal de nationalisering van het kredietwezen niet langer als een “ideologische” frats worden beschouwd maar als een noodzakelijkheid en dit om economische, politieke en ethische redenen.

Dezelfde aanpak kan worden toegepast om de sociale meerderheid te winnen voor het idee dat energie een gemeenschapsgoed is en dat de energiesector moet genationaliseerd worden, en dit in het belang van de collectiviteit, de werkgelegenheid en de planeet. Dus voor het voortbestaan van de toekomstige generaties.

De arbeidstijd verminderen

Dit brengt ons bij een andere reden waarom de vakbonden zich vergissen door een “relanceplan” te eisen: de ecologische crisis. Door het kapitalisme te herlanceren wordt de verspilling van natuurlijke hulpbronnen en het verbruik van fossiele brandstoffen onvermijdelijk terug gelanceerd, terwijl deze de hoofdoorzaak zijn van de klimaatsverandering.

Gezien deze brandstoffen 80% van de energiebehoeften dekt en dat kernenergie geen alternatief biedt (herinner je Fukushima!), moeten we elkaar niets wijsmaken: in plaats van te mikken op een groei van de wareneconomie, zou de vakbeweging zich moeten inzetten voor het perspectief op een economie die minder maar beter produceert en dit in functie van de sociale noden die democratisch zijn vastgelegd en dit met respect voor de natuurlijke limieten.

In tegenstelling tot wat bepaalde syndicalisten denken, kan dit aspect van een antikapitalistisch alternatief zich ook vertalen in strijd voor concrete eisen. De meest belangrijke is de radicale arbeidsduurvermindering, zonder loonverlies, met compenserend aanwervingen en vermindering van het arbeidsritme . DAT is het antwoord op het kapitalistisch project om de arbeidsduur te verlengen (op week-, jaar- of carrièrebasis), en DE ecologische eis bij uitstek. De eisenbundel van de vakbonden zegt hierover helaas geen woord…

“Het is tijd om de sterren terug te laten heropflikkeren”, zei Apollinaire. Het is de hoogste tijd om antikapitalistische sleutelkwesties naar voor te schuiven: nationalisering van de banken en van de energiesector en arbeidsduurvermindering. Het is de hoogste tijd om strategieën uit te werken die de massa’s zich op nationaal en internationaal vlak kunnen eigen maken. Want wanneer ideeën zich meester maken van de massa’s, dan worden zij een materiële kracht.